

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Pro vypracování Školní preventivní strategie byl použit **metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28 z 11.1.2012.**

Nárůst různých forem rizikového chování včetně užívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- Násilí a šikanování
- Záškoláctví
- Kriminality, delikvence, vandalismu
- Ohrožování mravnosti a mravní výchovy mládeže
- Xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- Užívání návykových látek, anabolik, medikamentů a dalších látek
- Netolismu a patologického hráčství
- Diváckého násilí
- Komerčního sexuálního zneužívání dětí
- Syndromu týraných a zneužívaných dětí
- Sekt a sociálně patologických náboženských hnutí

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. – 9. ročníku naší školy. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, speciální vzdělávací aktivity jsou směřovány k výchovnému poradci, metodikovi prevence, vyučujícím předmětu Výchova ke zdraví. Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče.

Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

- průběžně sleduje konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu patologických jevů
- uplatňuje preventivní aktivity a programy speciálně zaměřené na jednotlivé rizikové skupiny
- poskytuje poradenské služby pro žáky, rodiče a pedagogy
- navrhuje opatření nápravy, svolání výchovné komise, individuální konzultace s dětmi, rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci

Metodik prevence

- spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci
- komunikuje s učiteli, dává podněty k nápravě
- vede školní a internetovou schránku sos
- spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti prevence
- koordinuje předávání informací, dokumentuje průběh preventivní práce

Pedagogové

- provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy
- hodnotí uplynulé období školního roku na pedagogických radách
- třídní učitelé jsou v kontaktu s rodiči žáků

Ředitel školy

- sleduje efektivitu prevence rizikového chování
- dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole
- svolává výchovnou komisi

Potřebnost projektu

Škola nepřejímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu, jen napomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí.

Za problémy v oblasti primární prevence u dětí považujeme:

- nedostatečnou ochranu dětí před alkoholem a pasivním kouřením
- vysokou společenskou toleranci k legálním drogám

- mobilní telefony, Internet
- absence zodpovědnosti za vlastní zdraví
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- neodbornost pedagogů v dané oblasti

Cíle projektu

a/ Dlouhodobé cíle

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování).
- Vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů.
- Vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti.
- Vychovávat žáky ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání.
- Vést žáky k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii.
- Preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času.

b/ Střednědobé cíle

- Vzdělávat pedagogy v oblasti prevence školního násilí, práce třídního učitele s třídním kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák
- Efektivní výuku podporovat exkurzemi, besedami, návštěvami kulturních a společenských center a akcí.
- Vést žáky k využívání komunikačních a informačních technologií, podporovat výuku na počítačích a jejich využívání.
- Vést žáky k volbě povolání, za tím účelem preferovat výuku pracovního vyučování a pracovních činností jak v povinné části, tak i v oblasti volitelných předmětů.
- Prohlubovat spolupráci s rodiči
- U dětí napomáhat rozvoji osobnosti, schopnosti rozpoznat sociálně patologické jevy a krizové situace, adekvátně na ně reagovat

c/ Krátkodobé cíle

- Naplňovat Minimální preventivní program školy pro daný školní rok.
- Provádět interní šetření mezi žáky.

- Vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování, snažit se včasné reagovat na vzniklé situace, spolupracovat s rodiči a s dalšími institucemi.
- Udržet ve škole zdravé sociální prostředí.
- Společně s rodiči se zabývat problémy dětí, pomoc při hledání řešení.
- Napomáhat dětem získat přehled o všech nebezpečích a formách rizikového chování
- Vyhledávat situace v různých předmětech, kde lze na daná témata diskutovat
- Nabídnout žákům smysluplné aktivity i mimo vyučování
- Naučit vyhledat a poskytnout pomoc, umět komunikovat s linkami bezpečí, vyhledat je.

Způsob realizace

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Na prvním stupni: Prvouka, Člověk a jeho svět, Český jazyk, Výtvarná výchova

Na druhém stupni: Výchova ke zdraví, Občanská výchova, Přírodopis, Český jazyk, Chemie, Tělesná výchova, Výtvarná výchova

Ve výuce jsou realizovány také besedy pořádané organizacemi zabývajícími se těmito tématy, koncerty, projektové vyučování, divadelní představení, sportovní soutěže, školní exkurze a výlety apod. Mimo vyučování jsou organizovány kroužky, divadelní představení organizovaná Klubem rodičů.

Znalostní kompetence žáků:

1. - 3. ročník

- Žáci dokáží pojmenovat rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužívání léků
- Znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- Znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- Mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- Mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě

- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, používání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých, je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít

- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Metody a formy

1. stupeň

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

2. stupeň

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Vyhodnocení preventivní strategie

Školní metodik prevence vede průběžné záznamy o programu, s výsledky pravidelně seznamuje vedení školy, pedagogy i rodiče.

Mezi prostředky hodnocení patří dotazníky pro žáky, rodiče či pedagogy.

Zpracovala: Mgr. Taťána Špoková